

ע"פ 4910/16 - מאיר אליעזר אבני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4910/16

לפני:
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט מ' מזוז

המערער: מאיר אליעזר אבני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת
מיום 9.05.2016 בת"פ 15451-05-15 שניתן על ידי
כבוד השופטת י' שיטריט

תאריך הישיבה: י"א באדר התשע"ז (9.3.2017)

בשם המערער: עו"ד זהר הלוי

בשם המשיבה:
בשם שירות המבחן: עו"ד מירי קולומבוס
גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופטת א' חיות:

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופטת י' שטרית) מיום 9.5.2016 בת"פ 15451-05-15 אשר גזר על המערער 14 חודשי מאסר בפועל בגין הרשעתו בעבירות של הצתה, גניבה וקשירת קשר לביצוע פשע וכן בעבירה של יצור, הכנה והפקה של סמים מסוכנים ובהחזקה ושימוש בסמים מסוכנים.

1. במועדים הרלבנטיים לכתב האישום היה יצחק ג'רבי (להלן: המתלונן) בעל חנות לתכשיטים ואביזרי אופנה בצפת (להלן: החנות), אשר בסמוך לה מצויים בתי עסק נוספים ומעליה פעל בית מלון. על פי עובדות האישום הראשון, ביום 26.4.2015 הגיעה ר' שהייתה באותה תקופה חברתו של נאשם נוסף בפרשה, עמנואל פרץ (להלן: פרץ), לבקר את חברתה שעבדה בחנות. המתלונן הורה ל-ר' לעזוב את החנות, ובין השניים התפתח ויכוח קולני שבסיומו עזבה ר' את המקום כשהיא פגועה מהתנהגותו של המתלונן כלפיה. לאחר מכן התקשרה ר' לפרץ כדי לספר לו את אשר ארע ומשזה עדכן את המערער בדברים גמרו השניים בדעתם להצית את חנותו של המתלונן. כשעה לאחר מכן הגיעו השניים לתחנת דלק כשהם מצויידים בבקבוק פלסטיק ורכשו בניזין שאותו מילא המערער בבקבוק. משסיימו למלא את הבקבוק הביאו אותו לביתו של פרץ ופנו איש לדרכו. בשעה 22:00 באותו היום, שבו השניים ונפגשו אצל חבר משותף וכעבור כשעתיים חזרו לביתו של פרץ ויצאו משם בשעה 02:30 לפנות בוקר לבושים בבגדים ארוכים, עוטים כיסוי ראש ומצוידים בפטיש ובבקבוק זכוכית ובו הבניזין שרכשו ופיסות בד (להלן: בקבוק התבערה). משהגיעו לחנותו של המתלונן, ובהתאם לתכנון המוקדם ביניהם, הכה המערער בחוזקה באמצעות הפטיש בשמשת החנות ואילו פרץ הצית את הבד שבבקבוק התבערה. מכות הפטיש ובעיטה שבעט פרץ הביאו לניפוח השמשה, ואז השליך פרץ את בקבוק התבערה לתוך החנות והשניים התרחקו ממנה במהירות. בהיותם בקרבת מקום הבחינו כי האש לא ניצתה, ובשלב זה חזר המערער לחנות וניסה להצית בגד כלשהו. משלא עלה הדבר בידו הצית פיסת בד שבצבצה מבקבוק התבערה ובכך גרם לפיצוץ עז. באותו שלב נמלטו השניים מהמקום תוך שהם משליכים את הפטיש, הבגדים הארוכים וכיסויי הראש. עוד יצוין כי מיד לאחר שניפצו את שמשת החנות, נטל פרץ מספר מוצרים מהחנות ומסר אותם למערער על מנת שזה יסתיר אותם בביתו. במעשים אלה גרמו השניים לנזק בשווי של עשרות אלפי שקלים לחנותו של המתלונן.

על פי עובדות האישום השני, המערער החזיק בביתו סם מסוג קנבוס וכן גידל בעציץ סם מסוג קנבוס בכמות של חצי גרם.

2. ביום 5.11.2015 הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער במיוחס לו בכתב אישום המתוקן על פי הודאתו שניתנה בעקבות הסדר טיעון. ביום 21.2.2016 הוגש לבית המשפט המחוזי תסקיר של שירות המבחן בעניינו של המערער, ובו נכתב כי ריצוי עונש מאסר בפועל עלול לגרום למערער לתחושות הזדהות וחקיקו כלפי דמויות עברייניות בכלא, והומלץ כי על המערער תיגזר תקופת מאסר קצרה שניתן יהיה להמירה בעבודות שירות וכי המערער יעמוד בצו מבחן לתקופה של שנה. עם זאת צוין בתסקיר כי מאפייני אישיותו של המערער עלולים להביא לכך שהוא ישוב ויבצע מעשים פליליים.

3. בגזר דינו קבע בית המשפט המחוזי כי לכל אישום ייקבע מתחם ענישה נפרד, וזאת מאחר שמדובר בשני אישומים שונים ונפרדים, אך ציין כי בנסיבות העניין יוטל על המערער עונש כולל. בכל הנוגע לאישום הראשון עמד בית המשפט המחוזי על החומרה היתירה הגלומה בעבירת ההצתה נוכח הפגיעה הקשה הנגרמת בעטיה לביטחון האישי של הציבור. כמו כן עמד בית המשפט על הצורך בהטלת עונשים מרתיעים על מי שחטאו בביצועה. בנסיבות המקרה קבע בית המשפט כי חלקו של המערער ושל פרץ זהה ואין לערוך ביניהם אבחנה, תוך שציין כי השניים תכננו את המעשה בקפדנות וכי לא מדובר במעשה ילדותי או בהחלטה פזיזה הנובעת משיקול דעת מוטעה, וכי היו להם מספר הזדמנויות

לחזור בהם ממה שתכננו אך הם לא עשו כן. בית המשפט זקף לחובת המערער את העובדה שלאחר שהאש בחנות לא ניצתה הוא חזר לחנות והצית את פיסת בד שגרמה לפיצוץ, וכמו כן ציין כי השניים גנבו מוצרים מחנותו של המתלון ובכך החמירו עוד יותר את המעשה העברייני שביצעו. בית המשפט הוסיף וציין כי פוטנציאל הנזק מהצתת החנות היה גדול שכן זו שוכנת בליבה של צפת ובסמוך לה מצויים בתי עסק נוספים, אך מצא כי יש להתחשב בכך שבסופו של יום נגרם נזק לרכוש בלבד. בית המשפט הוסיף ושקל לכף הזכות את גילם הצעיר של המערער ופרץ ומטעמים אלו כולם קבע בית המשפט המחוזי כי מתחם העונש לגבי האישום הראשון נע בטווח שבין 12 ל-40 חודשי מאסר ובכל הנוגע לאישום השני ציין כי עבירות על פקודת הסמים ראויות ככלל לענישה מחמירה, אך במקרה זה יש ליתן משקל לכמות הסם הקטנה שבה החזיק המערער וכן לסוג הסם, והעמיד את מתחם העונש בטווח שבין חודשים בודדים ל-10 חודשי מאסר.

4. בקביעת עונשו של המערער בתוך המתחם ציין בית המשפט המחוזי כי הוא צעיר ללא הרשעות קודמות וכי הודאתו חסכה זמן שיפוטי יקר והוא הביע חרטה ולקח אחריות על מעשיו. בהתייחסו לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של המערער ציין בית המשפט כי המערער טרם עבר "הליך טיפולי שורשי ומעמיק", וכי בנסיבות אלה יש הכרח להטיל עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח, אך הוסיף כי המלצת שירות המבחן תובא בחשבון לענין משך תקופת המאסר שתיגזר והציב את עונשו הכולל של המערער ברף התחתון של מתחמי העונש שנקבעו בעניינו - 14 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי וכן חייב את המערער לשלם למתלון פיצויים בסך 12,000 ש"ח. בהתייחסו לתקופה שבה שהה המערער בתנאים מגבילים עמד בית המשפט על ההלכה שנפסקה בע"פ 7768/15 פלוני נ' מדינת ישראל (20.4.2016) (להלן: עניין פלוני), לפיה אין לנכות ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני באופן אוטומטי וכי מעצר מסוג זה מהווה אך שיקול אחד מבין יתר השיקולים שיש להביא בחשבון בשלב גזירת העונש, בציינו כי אכן נתן דעתו לעובדה זו בעת גזירת עונשו של המערער.

5. בערעורו טוען המערער כי שגה בית המשפט המחוזי בדחותו את המלצת שירות המבחן להטיל עליו עונש מאסר שניתן להמרה בעבודות שירות, וכי בית המשפט נתן משקל רב מדי לשיקולי הרתעה על חשבון שיקולי שיקום. עוד נטען כי מתחם הענישה ההולם שנקבע בעניינו של המערער לגבי כל אחד מהאישומים חורג ממדיניות הענישה הנוהגת. לעניין האישום הראשון מוסיף המערער וטוען כי בית המשפט המחוזי לא נתן משקל ראוי לנסיבות ביצוע העבירה ובהן העובדה כי המערער היה בעת ביצוע העבירה "בגיר-צעיר" ללא עבר פלילי, כי הביע חרטה כנה על המעשים וכן כי נגרר לעשותם על ידי פרץ בעת שהיה בגילופין ותחת השפעת סמים. לבסוף מציין המערער כי שהה במעצר בפיקוח אלקטרוני במשך למעלה משנה וכי הגם שהוא ער להלכה כי אין לנכות תקופה זו מתקופת המאסר בפועל, לשיטתו קיימות במקרה זה נסיבות מיוחדות המצדיקות חריגה ממנה. בהקשר זה נטען עוד כי מכל מקום בית המשפט המחוזי לא נתן לעובדה זו משקל ראוי בעת שגזר את העונש. לבסוף מציין המערער כי משפחתו עברה בעת האחרונה מספר אירועים קשים וכי אלה מצטרפים לקשיים עמם הוא מתמודד ממילא והופכים את נסיבותיו האישיות לקשות אף יותר.

המדינה טוענת מנגד כי בית המשפט המחוזי איזן כראוי בין שיקולי הענישה לנסיבות האישיות של המערער וגזר את עונשו בתחתית מתחם הענישה שקבע בעניינו, שאף הוא נמוך בהשוואה למקרים דומים. המדינה מוסיפה וטוענת כי הנזק הפוטנציאלי מההצתה היה גדול ביותר וכי המערער ופרץ תכננו את המעשה באופן קפדני, ומטעמים אלו אין לשיטתה מקום להתערב בעונש שגזר בית המשפט המחוזי על המערער.

6. אקדים ואומר כי לאחר ששקלתי את הדברים הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.

על חומרתה של עבירת ההצתה עמד בית משפט זה פעמים הרבה (ע"פ 4761/15 ג'ורבאן נ' מדינת ישראל (23.11.2015); ע"פ 5376/15 ביטון נ' מדינת ישראל (11.2.2016); ע"פ 123/13 תייסיר נ' מדינת ישראל (8.4.2013) (להלן: עניין תייסיר)). עבירה זו מתאפיינת בכך שהמצית אינו שולט, בדרך כלל, בתוצאות ההצתה וזו יכולה להתפשט ולגרום נזקים חמורים בהרבה מאלה שאותם תכנן מבצע ההצתה לכתחילה. על חומרתה של עבירת ההצתה מהיבט זה ומהיבטים נוספים עמד בית המשפט באחת הפרשות בציניו:

"רבות נכתב ונאמר אודות חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, שתחילתה ידועה 'ואחריתה מי ישורנה', שכן מנהגה של האש להתפשט מבלי יכולת שליטה תוך גרימת נזקים ואף סיכון חיי אדם [...] הצתה נתפסת כעבירה חמורה, לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם בשל המסר העברייני האלים העולה ממנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחד ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור [...]. לא בכדי קבע המחוקק את העונש המרבי על עבירה זו ל-15 שנות מאסר, אף במקרים בהם לא היתה כל כוונה לפגוע בנכס ציבורי או בבני אדם" (ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל, בפסקה 3 (8.11.2012)).

דברים אלה יפים לענייננו. המערער ופרץ הציתו את חנותו של המתלון הממוקמת בלב העיר צפת בסמוך לבתי עסק אחרים ולבית מלון, ואך נס הוא שאירוע ההצתה שתכננו וביצעו פרץ והמערער לא הסתיים בנזק רב יותר לרכוש ולנפש.

7. טענת המערער כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא קיבל את המלצת שירות המבחן ולא נתן משקל מספק לשיקולי שיקום ולנסיבות האישיות, דינן להידחות. המלצתו של שירות המבחן, אף שהיא נושאת משקל נכבד לצורך קביעת העונש, כשמה כן היא – המלצה, והפוסק האחרון הוא בית המשפט אשר רשאי "לאמץ או לדחות את המלצת התסקיר ולהביא במניין גם שיקולי ענישה אחרים" (ע"פ 308/16 נאטור נ' מדינת ישראל, בפסקה 7 (15.6.2016); ע"פ 4216/16 ביארי נ' מדינת ישראל, בפסקה 5 (19.3.2017); ע"פ 308/16 נאטור נ' מדינת ישראל, בפסקה 12 (7.11.2016)). עיון בגזר הדין מלמד כי בניגוד לטענת המערער בית המשפט המחוזי בחן בקפידה את מכלול השיקולים הצריכים לעניין, לרבות המלצת שירות המבחן ויתר הנסיבות שאליהן התייחס המערער בערעורו אך לצידן שקל, ובדין שקל, את חומרת העבירה, את התכנון הקפדני שקדם לביצועה שהתפרס על פני שעות ארוכות אשר במהלכן יכול היה המערער לחזור בו, וכן את נחישותו של המערער לגרום להצתה משום שבחר לשוב על עקבותיו ולהעלות את החנות באש לאחר שפרץ לא הצליח להצית אותה בנסיון הראשון. עוד יש לדחות את טענות המערער לעניין מתחמי הענישה. מתחם העונש שנקבע לגבי האישום הראשון והמרכזי שבו הורשע המערער אינו חורג כלל ממדיניות הענישה הראויה והמקובלת בנסיבות העניין (ראו והשוו: עניין תייסיר; ע"פ 1951/14 מקונן נ' מדינת ישראל (15.2.2015); ע"פ 7139/13 צקול נ' מדינת ישראל (23.1.2014)). יתרה מכך, לא אחת פסקנו כי מדיניות הענישה איננה אלא נדבך אחד בקביעת מתחם הענישה ההולם וכי אין להתערב בה "בייחוד אם העונש שנגזר בסופו של יום אינו חורג מן הראוי וההולם" (ע"פ 3877/16 ג'באלי נ' מדינת ישראל, בפסקה 5 (17.11.2016)).

8. הטענה הנוספת שהעלה המערער ולפיה עניינו מצדיק חריגה מן ההלכה שנקבעה בעניין פלוני באשר לניכוי ימי המעצר בפיקוח אלקטרוני, אין בה ממש ואף טענתו כי בית המשפט לא שקל לזכותו את תקופת המעצר האמורה דינה להידחות נוכח האמור מפורשות בעניין זה בגזר הדין (ראו פסקה 175).

9. לא נעלמו מעינינו האירועים הקשים שפקדו את משפחת המערער בשנה האחרונה. אכן המדובר במקרים מטלטלים ונוגעים ללב ולא נותר אלא לקוות כי המערער ומשפחתו יצליחו להתגבר ולצלוח את התקופה הקשה העוברת עליהם. עם זאת, אין מקום להקל בשל כך בלבד בעונשו של המערער, שהינו עונש מתון ביותר בנסיבות העניין וזאת בהינתן המעשים החמורים שבהם הורשע, המחייבים ענישה ממשית מאחורי סורג ובריח.

אשר על כן, הערעור נדחה.

המערער יתייצב לריצוי עונשו ביום 30.4.2017 עד השעה 10:00 בבית מעצר קישון, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, ט' בניסן התשע"ז (5.4.2017).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט